

SAULES MUŽU PADOMJU RĪGAI!

Ilgas mūžs piešķir cilvēkam cieņu un godu, ja tam bijusi viscaurī laba stāja, ja tas pildīts ar bagātu saturu, vainagots izcilām sasniegumiem, ja tas allaž virzījies uz priekšu, uz nākotni, derējis sabiedrības, tautas attīstībai un laimei. Tādu sirmgalvju visur apsveic ar prieku, un ar jaunekļiem viņš saprotas tikpat labi un saskaņīgi kā ar saviem laika biedriem.

Par Rīgu, sirmo Rīgu mēs domājam ar tādu cieņu un prieku, kādu pelna krietns un darbīgs mužs. Jo mēs zinām, ka no pašiem sākumu sākumiem, kad Daugavas krastos nebija vēl maniņi ne rietumu tirgoņi, ne bruņinieki, ne māki, bet jau zēla Rīgas vietā lībiešu ciems, pilsēta ir radusies un izaugusi darba ļaužu roku celta un kļuvusi stipra sensenā un ciešā latviešu cilšu sadraudzībā un sadarbībā ar slaviem, ar lielo, neierobežotām dāvanām un izredzēm apveltīto krievu tautu. Mūsu pilsēta nav izaugusi ar Bremenes domkunga un vēlāk Rīgas biskapa Alberta burvju mājienu, to radījis draudzīgo baltu un slavu tautu sadzīves nepieciešamība, tā augusi kā nacionāls un reizē starptautisks centrs, un tās istā, nenoklusināmā sirds allaž pukstējusi darba ļaužu krūtīs, tā izeinījusi savu laimi nemiltīgā karā pret feodāliem un kapitalistiem, ar neaplēšami svarīgo krievu tautas atbalstu.

Redzēdami Rīgu daļu, dzīvības spēku pilnu, mēs allaž domājam ar mīlestību un pateicību par Maskavu kā par Rīgas vecāko māsu, audzinātāju un palīgu, cēlu paraugu. Vecajā Rīgā vienkāršam cilvēkam gadsimteniem bija sūri jākaujas par pilsoniskām tiesībām, par maizes rīcību. Gan viduslaikos arī Livonijā bija spēkā tiesiskā formula, ka «pilsētas gaiss dara brīvu», un klausīnieks, vergs, no muižas lietuvēniem alzbēdzis un Rīgā zināmu laiku nodzīvojis, vairs nebija satverams pilskunga ķetnām, bet lielas izmaiņas, drosmes un laimes vajadzēja, lai zemnieks vispār iekļūtu uz dzīvi Rīgā, — kā dainā sacīts viņš jāja apkārt pilij, velti vārtu meklēdams.

Ar ordeņmestriem un biskapiem, rātskungiem, gildēm un cunftēm, lietirgoņiem un bankieriem, cara gubernatoriem un žandarmiem, latviešu buržuaziju un viņas sulainiem menševikiem, Ulmana aizsargiem un spiegiem sīvi cīnoties. Rīgas darba tauta pārdzīvojis daudz grūtu un jaunu gadu, un brīvu to darījis, veco termiņu lietojot, vienīgi padomju gaiss. Tā mainās un sabrūk termiņi un formulas, kad jauna dzīve ielaužas ar varenu spēku. Revolucionārais krievu proletariats, lielie darba ļaužu vadoņi Ļeņins un Staļins apvienoja un vadīja, iedvesmoja un atbalstīja cīņā Rīgas strādniekus, latviešu darba ļaudis. Ja lietojam veco viduslaiku dzejiski juridisko formulu par gaisu, kas dara brīvu, domājam arī par to, ka šiem vārdiem dota gluži jauna jēga, izvērstas nepārrēdzamas perspektīvas. Padomju gaiss — padomju likumi un iekārta, Ļeņina-Staļina partijas mērķi ietekmē labvēlīgi, brīnī, mainī ne vien atsevišķa cilvēka dzīvi, bet atbrīvo no seniem žņaugiem, pārveido ierasto dabu, zemi, uz kuras izaug pilsētas, dzīvo un rada jaunas vērtības cilvēki. Padomju iekārtā Rīga parāda tādu rosmi, atraisa tādus materiālus un intelektuālus spēkus, ka gadsimteņu garajai vīrtenei bijīgi jāatkāpjas, pirmajam padomju desmitam ceļu un godu dodot. Jauno Rīgu dimdina padomju ļaužu darbs, kurā izkalta brīvības zelta sakta.

Esi sveicināta, padomju Rīga! Ne Hanzas bagātības gados, ne buržuazijas vēsturnieku melīgi izdaudzītajos zviedru laikos, ne pēdējās liekamās buržuaziskās patslāpības laikā mūsu mīļajai pilsētai nebija pavērti logi uz labklājību un laimi, jo namīpašnieku un veikalnieku, aristokrātu un kapitalistu bagātība taču neizteica tautas turību, kas bieži līdzinājās nabadzībai, un valdošo šķiru brīvība darīt visu pa savam prātam, savam makam par labu, taču nozīmēja tikai Rīgas un latviešu tautas apspiešanu un ekspluatāciju. Rīgas laimes logiem bija jāatveras uz austrumiem, jo tikai tur, vienībā ar krievu tautu, ar Maskavu, varēja uzplaukt Rīgas radošie spēki, kas bija pamodušies mūsu pilsētas rītausmā sadraudzībā ar visvecākajām krievu pilsētām Novgorodu, Pleskavu, Polocku. Pēteris Pirmais atvēra savai miltīgajai imperijai logus uz rietumiem, lai Baltijas jūra kalpotu valstij, kurai tā, visvairāk varēja dot un kas to varēja vispilnīgāk izmantot lielām uzdevumiem, un Rīga vēra tad vaļā savus aizslēgotos logus austrumiem Krievzemei, un gaisma saplūda kopā varenā strauvē, vainagodama baltu un slavu tautu seno draudzību un vienību.

Rīgas laimes logus, kas raudzījās uz austrumiem, latviešu tautas lenādnieki vairākkārt mēģinājuši no jauna aizslēgt, ar akmeņiem un visblīvāko cementu aizmūrēt, bet viņu tumsonīgie plāni izjukuši uz visiem laikiem. No kapitalistiskajiem rietumiem Rīgā plūda iekšā trūds un puvešu tvans cilvēknieču fašistu mācības, slīmas un izvirtušas kultūras indes vecās pasaules pagurums. Krievu kultūra, komunisma mācība, austrumu gaisma atmodināja Rīgu jaunai dzīvei. Rīga, Latvija redzēja, cik tālu pa attīstības ceļu aizgājusi krievu tauta, visa lielā padomju brāļu saime Maskavas, komunistiskās partijas, lielā tautu atbrīvotāja Staļina vadībā. Ar tādu pašu apbrīnu pateicību un sajūsmu uz Maskavu raugās rietumu jaunās demokrātijas valstis un, nometušas kapitalistisko rietumu satrunējošo apvalku, cel jaunu dzīvi, lai visā pilnībā veiktu savu nāciju pienākumus cilvēces saimē. Un miljoniem vienkāršo labas gribas ļaužu Londonā un Parīzē, Romā un Berlīnē sveicina Maskavu kā lielās miera cīņas centru, kā cilvēces atbrīvotāju un apvienotāju. Eiropas lielajās, vecajās kapitalistisko valstu galvaspilsētās laudis cīņās pret Volstrita tumsonību, ticēdami biedra Staļina vadītās miera kustības uzvarai visā pasaulē.

Gaišs staru vainags atspīd pār veco Rīgu, kad tā pēc pusastota gadsimteņu mūža svin savu otro un isteno jaunību. Strādnieki, progresīvā inteliģence, demokrātiekie slāņi, visi patrioti, visi, kam buržuaziskajā pilsētā trūka elpas, redz, ka jaunajā Padomju Rīgā piepildās viņu kvēlākās ilgas, viņu augstākie nodomi. Latviešu tauta un kopā ar viņu visa brāļu saime sveicina Rīgu svētku dienā kā brīvas padomju republikas galvaspilsētu, kā Latvijas kultūras kalvi, kā pilntiesīgu locekli pasaules pilsētu visvarenākajā — padomju saimē. Rīga nosviedusi veco laiku važas, brīvs un mērķtiecīgs rit darbs visās jomās, zinātnē, mākslā un rakstniecībā dodas pretim jaunam, vēl neredzētam uzplaukumam. Rīga zina, ka vēl jāizmēķ pēdējās veclaiku atliekas, indīgās drāzas, ka daudz vēl jāstrādā, lai tā spētu godam sacensties ar savām vecākajām padomju māsām. Teiksim pat — arī ar visjaunākajām, jo Volgas un Amudarjas krastos ar viszibinošākajiem padomju tempļiem aug jaunas pilsētas pēc stingra plāna, kur viss būs pakļauts lietderības, ērtības un daļuma prasībām. Bet Rīgas darba ļaudis, latviešu tauta cieši zina arī, ka ar krievu tautas, visas padomju saimes palīdzību, komunistiskās partijas un lielā Staļina iedvesmotiem un vadītiem, viņiem pa spēkam un vērienam visgrandiozākie uzdevumi.

Ko vēlēt mūsu mīļajai pilsētai svētku dienā?

Lai dimd darba Rīga, lai sokas Rīgas darba ļaužu pasākumi visos amatos, visās nozarēs! Rīga ar radošu darba sasniegumiem ieguvusi ievērojamu vietu miera cīņā tautu saimē. Daudzreiz kara vētras brāzmojušas Latvijā plosījušās Rīgu — lai tās vairs netrākotu nekad! Šim cildenajam mērķim Rīga solās ziedot, visus savus spēkus. Lai sveicinām krievu tautu, Rīgas draugu un aizstāvi no pilsētas pirmās rīta blāzmas! Slava mīļajam Staļinam! Viņš dēvis brīvību un laimi Rīgai un Latvijai, ar viņa vārdi uz lūpām Rīga sviņēs svētkus un pēc svētkiem veiks darbu, pildidama savu uzdevumu lielajā cīņā par mieru.

J. Sudrabkaļns

Vissavienības trešās miera piekritēju konferences delegātu zināšanai

Vissavienības trešās miera piekritēju tīks 25., 26. un 27. novembrī Arod-konference sāksies šā gada 27. novembrī Maskavā, Arodbiedrību nama pās no pulksten 10 līdz 22.

Kolona zālē.

Vissavienības trešās miera piekritēju konferences delegātu registrēšana no-

Miera aizstāvēšanas
padomju komiteja

VISU ZEMJU PROLETARIESI, SAVIENOJIETIES!

Literatūra un Māksla

LATVIJAS PADOMJU RAKSTNIEKU, KOMPONISTU, MĀKSLINIEKU UN ARCHITEKTU SAVIENĪBU LAIKRAKSTS

1951. G.

25. NOVEMBRI

Nr. 47 (358)

J. V. STAĻINS

Rīgas darbaļaužu vēstule

Liēlajam padomju tautas vadonim biedram J. V. STAĻINAM

Dārgais Josif Visarionovič!

Padomju Latvijas galvaspilsētas — Rīgas darbaļaudis sūta Jums, padomju tautas ģenialajam vadonim un skolotājam, lielajam miera karognesējam, kvēlu sirsnīgu sveicienu.

Pēc kara piecades laikā Rīga ar bolševiku partijas gādību un mūsu Dzimtenes galvaspilsētas — Maskavas un varonīgās Ļeņingradas palīdzību, visu brālīgo padomju republiku palīdzību pārvērsta par ievērojamu mūsu zemes rūpniecības un kultūras centru. Šodien Rīga svin savas pastāvēšanas septiņsimt piecdesmito gadadienu.

Visa Rīgas gadsimtiem ilgā vēsture nesaraucjami saistīta ar lielās krievu tautas varonīgo vēsturi, ar tās nemirstīgajiem varonīdarbiem kaujas laukā, tās revolucionārā cīņā pret cara patvaldību, muižniekiem un buržuaziju. Daudz vētru plosījušās pār sirmo pilsētu. Daudz asiņaino apspiedēju ordu vērsušās pret tās mūriem. Un vienmēr krievu tauta nākusi palīgā latviešiem, nākusi palīgā Rīgai.

Latvijas proletariats un vispirms Rīgas strādnieki vienmēr cīnījušies kopā ar Krievijas strādnieku šķiru par savu atbrīvošanu, par socialisma uzvaru. Šo cīņu

vadīja slavenā bolševiku partija, Ļeņina-Staļina partija.

Lielā Oktobra socialistiskā revolūcija pavēra latviešu tautai grandiozas perspektīvas uz jaunu, laimīgu dzīvi, dzīvi bez muižniekiem un kapitalistiem.

Mēs lepojamies ar to, ka proletariskās Rīgas dēli — latviešu strēlnieki neaizmirstamajās Oktobra dienās plecu pie pleca ar revolucionārās Krievijas dēļiem, lielās Ļeņina-Staļina partijas vadībā ar ieročiem rokās cīnījās Petrogradas un Maskavas ielās, pilsoņu kara laukos par socialistisko revolūciju.

Bet Oktobra revolūcijas augļus latviešu tauta nebaudīja ilgi. 1919. gadā latviešu buržuazijai ar angļu un amerikāņu imperialistu un vācu okupantu brunoto spēku palīdzību izdevās sagrābt padomju Rīgu un atjaunot Latvijā kapitalistisko iekārtu.

Divdesmit gadus saimniekoja Latvijā nacionālistiskā buržuazija. Bet Rīgas proletariats, ko no pagrīdes vadīja komunistiskā partija, drosmīgi turpināja cīņu par tautas brīvību. Marksisma-ļeņinisma mācība un socialisma cēlājas — Padomju Savienības pamākumi bija mums avots, no kura mēs smēlāmies

Turpinājums 2. lapas pusē

RĪGAS 750. GADADIENA

Svinīga sēde Latvijas PSR Valsts operas un baleta teātri

Milzīgi lozungi grezno Latvijas PSR Valsts operas un baleta teātri. Virs tā galvenās ieejas starp kolonnām redzami padomju tautas lielo vadoņu V. I. Leņina un J. V. Staļina portreti. Vakar, 24. novembrī, šeit Rīgas 750. gadadienai veltītā svinīgā sēdē sanāca Rīgas pilsētas darbaļaužu deputātu padome kopīgi ar partijas un sabiedrisko organizāciju, kā arī Padomju Armijas pārstāvjus.

Krāšņi dekorētajā teātra zālē pulcējās Rīgas pilsētas padomes deputāti, rūpniecības stachanoviči, Staļina premiju laureāti, partijas, padomju un sabiedrisko organizāciju vadošie darbinieki, Latvijas PSR galvaspilsētas zinātnes, kulturas, literatūras un mākslas darbinieki, Maskavas, Leningradas, Krievas, Minskas, Viļņas, Tallinas, kā arī Padomju Latvijas pilsētu un rajonu darbaļaužu pārstāvi.

Klātesošo skati pievērsti svētku rotā ietērptai skatuvei. Tās centrā redzams milzīgs makets — jubilejas nozīme par godu Rīgas 750. gadadienai. Skatuves dziļumā uz sarkanā fona ziedu un zaļumu viju ielokā V. I. Leņina un J. V. Staļina krūštieši. Krievu un latviešu valodā lieliem burtiem rakstītas Latvijas PSR valsts himnas rindas: „Padomju Latvija mūžos lai dzīvo, spoža lai Padomju vainagā mirdz!”

Svinīgās sēdes prezidija — Latvijas K(b)P CK sekretārs b. J. Kalnbērziņš, Latvijas PSR Ministru Padomes Priekšsēdētājs b. V. Lācis, Latvijas PSR Augstākās Padomes Prezidijs Priekšsēdētājs b. A. Kirčens, Lietuvas PSR Augstākās Padomes Prezidijs Priekšsēdētājs b. J. Paļeckis, Latvijas K(b)P CK sekretāri bb. F. Titovs, A. Peļše, P. Litvinovs, V. Krūmiņš un A. Čerņiņš, Baltijas kara apgabala kara spēka pavēlnieks, armijas ģenerālis I. Bagramjans, Maskavas pilsētas darbaļaužu deputātu padomes izpildkomitejas priekšsēdētāja vietnieks b. N. Bobrovnikovs, Leningradas pilsētas padomes izpildkomitejas priekšsēdētāja vietnieks b. S. Altupins, Krievas pilsētas padomes izpildkomitejas priekšsēdētājs b. A. Davidovs, partijas Minskas pilsētas komitejas sekretārs b. I. Varvašena, Minskas pilsētas padomes priekšsēdētājs b. K. Dlugoševskis, Latvijas K(b)P Rīgas pilsētas komitejas sekretārs b. N. Bisenieks, Rīgas pilsētas padomes izpildkomitejas priekšsēdētājs b. E. Apiniņš, Viļņas pilsētas padomes izpildkomitejas priekšsēdētājs b. P. Kareckas, Tallinas pilsētas padomes izpildkomitejas priekšsēdētājs b. A. Hendriksons, akademiķis B. Grekovs, Latvijas arodbiedrību republikaniskās padomes priekšsēdētājs b. K. Voltmanis, Latvijas PSR Zinātņu akadēmijas prezidents b. J. Peļve, Latvijas LKJS CK sekretārs b. E. Bēmanis, Maskavas fabrikas „Burevestņik” izcilā stachanoviete b. M. Leņčenko, PSRS tautas māksliniece, Staļina premijas laureate Zoja Gaidaja, ministri, ģenerāļi, Latvijas PSR pilsētu, kā arī Padomju Latvijas galvaspilsētas rajonu pārstāvi.

Rīgas pilsētas darbaļaužu deputātu padomes izpildkomitejas priekšsēdētājs b. E. Apiniņš atklāja Rīgas 750. gadadienai veltīto svinīgo sēdi. Orķestris atskaņo PSR Savienības Valsts himnu un Latvijas PSR himnu.

Vēlreiz, ilgi nerimstošām ovācijām skatot, svinīgās sēdes goda prezidijā ievēlēja VK(b)P CK Politbiroju ar padomju tautas lielo vadoni, ģenialo miera karognesēju biedru J. V. Staļinu priekšgalā. Dzirdot Josifa Visarionoviča Staļina vārdus, visi svinīgās sēdes dalībnieki lielā sajūsmā piecēlās. Atskan saucieni: „Lielajam Staļinam — slava!”. Ilgi nerimst jūsmīgas ovācijas par godu biedram J. V. Staļinam.

Sēdes vadītājs — Latvijas K(b)P Rīgas pilsētas komitejas sekretārs b. N. Bisenieks dod Rīgas pilsētas izpildkomitejas priekšsēdētājam b. E. Apiniņam vārdu referatam par Rīgas 750. gadadienu.

— Biedri! — saka b. Apiniņš. — Sodien Padomju Latvijas galvaspilsēta Rīga svin izcilu jubileju — 750. gadadienu kopš pilsētas dibināšanas. Rīgas vēsture nesaraujami saistīta ar daudzu gadsimtu ilgo latviešu tautas vēsturi. Rīga tāpat kā visa latviešu tauta jau savas vēstures ausmā bija pakļauta svešzemju iekarotāju neskaitāmiem uzbrukumiem. Daudz gadsimtu nēģa latviešu tautas cīņa pret verdzību un apspiešanu, par savu brīvību un neatkarību. Šajā cīņā latviešu tautai vienmēr sniedza atbalstu un palīdzību lielā krievu tauta, ar kuru to saista cieša vēsturiska draudzība. Kopā ar krievu strādnieku šķiru lielo vadoņu V. I. Leņina un J. V. Staļina vadībā Latvijas strādnieku šķira cīnījās par proletariata revolūcijas uzvaru, par Padomju varu.

1940. gadā Latvijas darbaļaudis komunistiskās partijas vadībā un ar lielās Padomju Savienības brālīgu atbalstu gāza buržuāziski fašistisko režīmu un nodibināja padomju varu. Padomju varas uzvarā Latvijā pavēra latviešu tautai grandiozas perspektīvas socialistiskā attīstībā. Padomju tautu brālīgajā saimē latviešu tauta ieguva patiesu brīvību un nacionālu neatkarību. Latviešu tauta kā līdzīga starp līdzīgām daudznaciju padomju zemē tagad droši iet uz priekšu, uz komunisma mirdzošajiem kalngaliem.

Isā laikā Latvijā realizēti grandiozi socialistiski pārkārtojumi. No agraras zemes, no imperialistisko zemju piedēkļa — izeivielu piegādātāja, kāda tā bija vēl nesenā pagātnē, Latvija ar Leņina-Staļina partijas gribu pārvērsta par ziedošu padomju republiku ar attīstītu rūpniecību un plaša vēriena mehānizētu socialistisku lauksaimniecību.

Kopā ar visu republiku auga un attīstījās tās galvaspilsēta Rīga. Dzili mainījies tās izskats. Nekad vēl visā savā daudzus gadsimtus ilgajā vēsturē Rīga nav piedzīvousi tik strauju augšupeju un uzplaukumu kā tagad, padomju varas laikā, lielajā Staļina laikmetā.

Mūsdienā Rīga — tā ir socialistiskā pilsēta. Padomju Latvijas politiskais un administratīvais centrs. Rīga kļuvusi par vienu no lielajām Padomju Savienības rūpniecības pilsētām, latviešu tautas zinātnes, kultūras un mākslas centru, par

kadru kalvi visām republikas tautas saimniecības un kultūras nozarēm.

Lielie vēsturiskie pārkārtojumi, kas notikuši Padomju Latvijā, lieli panākumi, ko latviešu tauta guvusi socialistiskajā celtniecībā, ir tās milzīgās palīdzības rezultāts, kuru Latvijas darbaļaudīm sistematiski sniedz VK(b)P CK, Padomju valdība un personīgi biedrs Staļins.

Tāpēc pirmos pateicības vārdus Rīgas 750. gadadienā mēs izsakām padomju tautas lielajam vadonim, latviešu tautas tēvam, skolotājam un labākajam draugam biedram Staļinam. (Ilgi aplausi.)

Labu veselību un ilgu mūžu par prieku padomju tautai un visai progresīvai cilvēcei novēlam mūsu dārgajam, mūsu mīļotajam biedram Staļinam! (Vēlreiz aplausi.)

Padomju tautu lielā stalinskā draudzība, visu brālīgo tautu un vispirms lielās krievu tautas pastāvīgā un nesavtīgā palīdzība ir mūsu panākumu un sasniegumu avots. Rīgas 750. gadadienā mēs apliecinām savu dziļo pateicību lielajai krievu tautai. (Ilgi aplausi.) Mēs no visas sirds apspiecam te klātesošos lielās krievu tautas pārstāvjus, mūsu lielās padomju Dzimtenes galvaspilsētas Maskavas un pilsētas varones Leningradas delegātus. (Ilgi aplausi.) Mēs apspiecam brālīgās ukraiņu tautas pārstāvjus — Krievas darbaļaužu delegātus un brālīgās baltkrievu tautas pārstāvjus — Minskas darbaļaužu delegātus. (Ilgi aplausi.) Mēs apspiecam mūsu tuvāko kaimiņu, brālīgo lietuvju un igauņu tautu pārstāvjus — Viļņas un Tallinas delegātus. (Ilgi aplausi.)

Rīgas 750. gadadienā mēs apliecinām savu mīlestību un pateicību latviešu tautas atbrīvotājam — slavenajam Padomju Armijai, kas modri sarga padomju lauku mierīgo jaunrades darbu. (Ilgi aplausi.)

Neizmērojamu postu Rīgai nodarījuši hitleriskie okupanti, kuru varā Latvija atradās vairāk nekā trīs gadus. Fašistiskie bandīti izpostīja republiku, sagrāva un izlaupija materiālās vērtības, iznīcināja cilvēkus. Materialie zaudējumi, ko okupanti nodarīja Rīgai, pārsniedza desmit miljardus rubļu.

Padomju Latvijas darbaļaudis tūlīt pēc okupantu padziņšanas ar visu brālīgo padomju tautu palīdzību sāka atjaunot republikas tautas saimniecību, atjaunot Latvijas galvaspilsētu Rīgu. Jau 1948. gadā rūpnieciskās ražošanas apjoms galvaspilsētā pārsniedza pirmskara līmeni, bet 1949. gada oktobrī Rīgas rūpniecība sasniedza līmeni, kāds plānā bija paredzēts piecgades beigās.

Staļina piecgādē produkcijas kopvērtībā Rīgas rūpniecība izpildīja pirms termiņa — 4 gadus un 30 dienas. 1950. gadā Rīgas rūpniecība deva 7,6 reizes vairāk produkcijas nekā 1945. gadā un 3,25 reizes vairāk nekā pirms kara — 1940. gadā. Apgādājot pilsētas uzņēmumus ar pirmšķirīgu padomju tehniku un plaši izvērtot socialistisko sacensību par darba ražīguma kāpināšanu, par tehnisko progresu, viena strādnieka izstrāde piecgades laikā caurmērā pieaugusi 2,5 reizes. Rīgas rūp-

niecība sekmīgi izpilda 1951. gada tautsaimniecisko plānu.

Biedrs Apiniņš runā par atsevišķu rūpniecības nozaru un vispirms aparātu un mašīnu būvniecības, kā arī elektrotehniskās rūpniecības augšupeju. So nozaru īpatsvars, salīdzinot ar pirmskara līmeni, pieaudzis no 12 līdz vairāk nekā 40 procentiem.

Referents uzsver, ka Rīgas rūpniecības rekonstrukcija kļuva iespējama vienīgi ar brālīgo padomju tautu pastāvīgo palīdzību. Rīgā nav tāda uzņēmuma, kas nebūtu saņēmis jaunu pirmšķirīgu iekārtu vai izejvielas no Maskavas un Leningradas, no Urāliem, Ukrainas, Azerbaidžanas, Vidusāzijas, kā arī citām mūsu zemes republikām un apgabaliem.

Staļina pēckara piecgādes laikā Rīgā veikti lieli darbi pilsētas celtniecībā, komunālās saimniecības attīstībā un pilsētas tālākajā labiekārtošanā. Tagad Rīga kļuvusi daudz skaistāka nekā bija pirms kara. Latvijas galvaspilsētas atjaunošanā izšķirošā nozīme bija VK(b)P CK, Padomju valdības un personīgi biedra Staļina palīdzībai. Biedrs Staļins 1946. gada 30. novembrī parakstīja Rīgai vēsturisko lēmumu „Par neatliekamu palīdzību Rīgas pilsētas atjaunošanai”.

Atzīmējis Rīgas darbaļaužu lomu republikas lauksaimniecības socialistiskajā pārkārtošanā, referents teica: — Rīga kļuvusi par latviešu padomju kultūras centru, kultūras, kas ir nacionāla pēc formas un socialistiska pēc saturā, tā kļuvusi par centru kultūras revolūcijai Latvijā, ko realizē komunistiskās partijas vadība.

Biedrs Apiniņš min skaitļus, kas spilgti liecina par tautas izglītības, mākslas un literatūras augšupeju Padomju Rīgā, par to, kā pieaugusi gādība par darbaļaužu veselību.

Referents atzīmē, ka radošajā darbā, attīstoties socialistiskajam apziņumam, izaudzis jauns, socialistiskais cilvēks ar jaunu garīgo seju, jaunu pasaules uzskatu, bezgalīgi uzticīgs Dzimtenei. Rīgā strādā desmitūkstošiem stachanoviem. Tālu aiz republikas robežām pazīstami labākie no viņiem — bb. Abiks, Grava, Sotnovs un citi.

Rīgas darbaļaudis tāpat kā visa padomju tauta aktīvi piedalās mūsu zemes politiskajā dzīvē, velti visus spēkus komunisma celtniecībai, cīņai par mieru un visu tautu drošību. Rīgas darbaļaudis vienprātīgi parakstīja Stokholmas Uzsaikumu un Vispasaules miera padomes Aicinājumu, viņi apliecina savus parakstus ar pašaizliedzīgu darbu miera vārdā, padomju Tēvzemes varenības nostiprināšanas vārdā.

Referents sīki runā par kārtējiem uzdevumiem socialistiskās Rīgas celtniecībā. Viņš uzsver, ka Latvijas galvaspilsētas darbaļaužu pirmais pienākums ir pilnīgi un pirms termiņa izpildīt vēstulē biedram Staļinam dotos solījumus.

Referata nobeigumā b. Apiniņš saka:

— Pilsētas 750. gadadienu Rīgas un visas Padomju Latvijas darbaļaudis atzīmē apstākļos, kad mūsu mīļotā Dzimtene — lielā Padomju Sa-

vienība savā attīstībā pārdzīvo jaunu varenu augšupeju.

Padomju tauta bolševiku partijas, Leņina-Staļina partijas vadībā izcīnīja vienu uzvaru pēc otras, sekmīgi atrisinot vēsturiskos uzdevumus komunisma celtniecībā.

Rīgas 750. gadadienā mēs zvēram, ka, nenolaizdami rokas, strādāsim komunisma labā. Nekāds spēks pasaulē nevar aizturēt uzvarām vainagoto padomju tautas gaitu uz komunisma galīgo triumfu.

Lai dzīvo mūsu lielā Dzimtene — Padomju Socialistisko Republiku Savienība, mūsu zemes tautu draudzības un laimes balsts!

Lai dzīvo lielā Leņina-Staļina partija — visu mūsu uzvaru vadītāja un organizētāja!

Lai dzīvo tautu lielais vadonis, mūsu gādīgais tēvs un skolotājs, dārgais un mīļotais biedrs Staļins!

Referenta pēdējos vārdus pārslē vēlreiz ovācijas par godu lielajam Staļinam. Visi piecēlās. Atskan saucieni: „Lai dzīvo biedrs Staļins!”

Vārdus ņem Latvijas PSR Ministru Padomes Priekšsēdētājs b. V. Lācis. Viņš nolasa Latvijas PSR Augstākās Padomes Prezidijs, republikas Ministru Padomes un Latvijas K(b)P CK apsveikumu Rīgas darbaļaudīm sakarā ar pilsētas 750. gadadienu.

Trībīnē — Padomju Savienības galvaspilsētas — Maskavas darbaļaužu delegācijas vadītājs, Maskavas Padomes izpildkomitejas priekšsēdētāja vietnieks N. Bobrovnikovs. Viņš nolasa Maskavas Padomes un VK(b)P Maskavas pilsētas komitejas apsveikumu Rīgas pilsētas padomei, Latvijas K(b)P Rīgas pilsētas komitejai un Rīgas darbaļaudīm.

Vēlreiz aplausiem svinīgās sēdes dalībnieki uzņem maskaviešu apsveikumu: „Maskavas darbaļaužu deputātu padome un Vissavienības Komunistiskās (bolševiku) partijas Maskavas pilsētas komiteja mūsu Dzimtenes galvaspilsētas Maskavas darbaļaužu vārdā sirsnīgi sveicina un dedzīgi apspie Latvijas PSR galvaspilsētas strādniekus, kalpotājus un inteliģenci izcilajā jubilejā — 750. gadadienā, kopš dibināta Rīgas pilsēta.

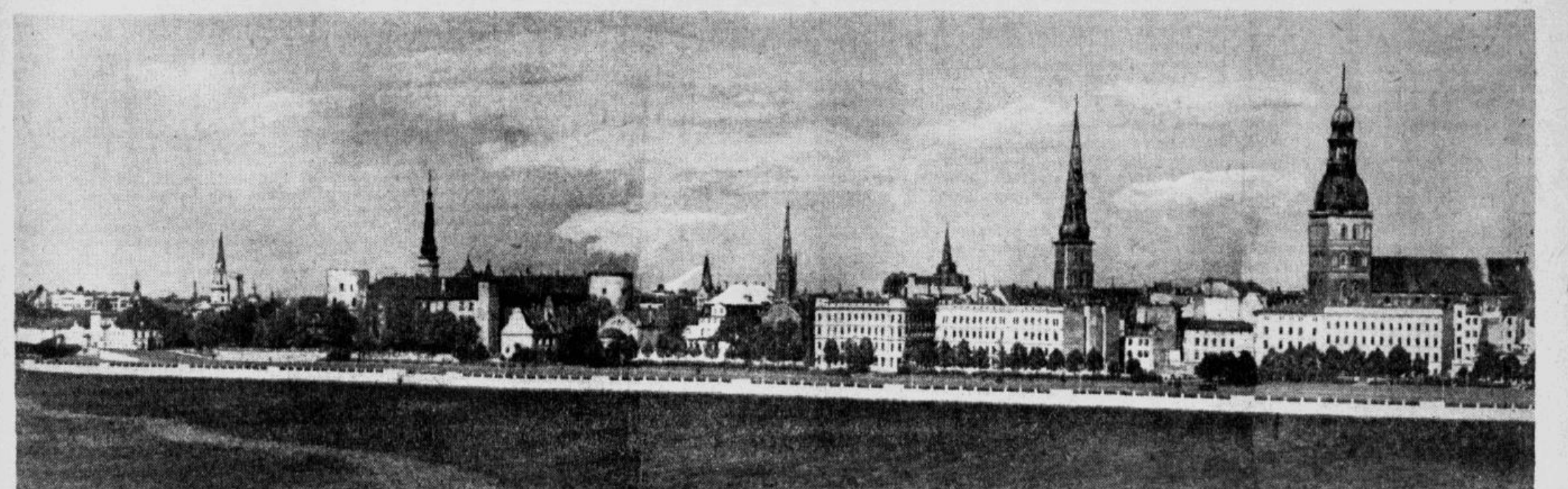
Maskavas darbaļaužu deputātu padome un VK(b)P Maskavas pilsētas komiteja novēl Rīgas strādniekiem, inteliģencei un visiem darbaļaudīm jaunus panākumus republikas ekonomiskajā un kultūras celtniecībā, cīņā par komunisma uzvaru mūsu zemē”.

Maskavas pārstāvju suminājumu par godu padomju tautas un visas progresīvas cilvēces ģenialajam vadonim, dārgajam biedram Staļinam klātesošie uzņem ar vēlreiz, ilgstošām ovācijām.

Sīrenīgu apsveikuma runu teica Leņina pilsētas darbaļaužu delegācijas vadītājs — Leningradas Padomes izpildkomitejas priekšsēdētāja vietnieks S. Altupins.

VK(b)P Leningradas apgabala un pilsētas komiteju, Leningradas apgabala un pilsētas darbaļaužu deputātu padomju izpildkomiteju un visu Leningradas darbaļaužu vārdā b. Altupins nodod brālīgu sveicienu latviešu tautai Rīgas 750. gadadienā.

Turpinājums 4. lappusē

RĪGAS 750. GADADIENA

Svinīga sēde Latvijas PRS Valsts operas un baleta teātrī

Turpinājums no 3. lappuses

— Lēnina pilsētas darbaļaudis, — saka b. Altunins, — apsveic Padomju Latvijas strādniekus, kolchozniekus un inteligenci latviešu tautas nacionālo svētku dienā un novēl jaunus panākumus cīņā par republikas tautas saimniecības un kultūras tālāku uzplaukumu, par mūsu lielās Dzimtenes varenības nostiprināšanu.

Lai dzīvo mūsu zemes tautu nesatricināmā staliniskā draudzība!

Lai dzīvo lielā Lēnina-Stalina partija — padomju tautas uzvaru organizētāja un iedvesmotāja!

Lai dzīvo visas pasaules darbaļu gudrais vadonis un skolotājs, miera karognesējs — lielais Stalins!

Ar jaunu spēku uzliesmo un ilgi nenorimst vētrains ovācijas par godu biedram J. V. Stalinam.

Biedrs Altunins nolasa Lēnina pilsētas darbaļu apsveikumu latviešu tautai.

Vārdu dod Kijevas pilsētas darbaļu deputātu padomes izpildkomitejas priekšsēdētājam b. A. Davidovam. Padomju Ukrainas galvaspilsētas darbaļu vārdā b. Davidovs sirsnīgi apsveic latviešu tautu sakarā ar Rīgas 750. gadadienu svinībām. Nobeigumā ukrainu tautas pārstāvis uzsauca suminājumu par godu Padomju Savienības tautu nesatricināmā draudzībai, par godu cilvēces lielākajam ģeniālam biedram J. V. Stalinam. Visi piecēlas. Vairākas minūtes turpinās vētrains ovācijas par godu tautu lielajam vadonim Josifam Visarionovičam Stalinam.

Baltkrievijas K(b)P CK. Baltkrievijas PSR Ministru Padomes un Baltkrievijas PSR Augstākās Padomes Prezidijs vārdā apsveikumu nolasa Minskas pilsētas darbaļu deputātu padomes izpildkomitejas priekšsēdētājs b. K. Dluogoševskis.

„Vēl nesen, — teikts apsveikumā, — Latvijas galvaspilsēta bija laupīšanas tīklojuma objekts vācu, amerikāņu un angļu imperialistiem, kuri centās pārvērst Latviju par kludārmu uzbrukuma Padomju Savienībai. Bet Latvijas darbaļaudis strādnieku šķiras vadībā, ar komunistisko partiju priekšgalā, pašaizliedzīgi cīnījās par brīvību un neatkarību. Lielā padomju tauta ģeniālā vadona un karavadaņa biedra J. V. Stalina vadībā 1940. gadā nāca palīgā Latvijas, kā arī visas Baltijas tautām un atbrīvoja tās no imperialistiskā iuga. Piepildījās Latvijas darbaļu ilgas — apvienoties vienā saimē ar lielās Padomju Savienības tautām.

Padomju Baltkrievijas darbaļaudis kopā ar visu padomju tautu priekšvēsturiskajiem panākumiem komunistiskās sabiedrības celtniecībā par Latvijas slavenās galvaspilsētas Rīgas — latviešu tautas socialistiskās rūpniecības, zinātnes un kultūras centra uzplaukumu.”

Lietuvas PSR galvaspilsētas Vilņas darbaļu vārdā sirsnīgu apsveikumu rīdziniekiem nodod Vilņas pilsētas darbaļu deputātu padomes izpildkomitejas priekšsēdētājs b. P. Kareckas. Izjusti skan viņa nolasītā apsveikuma vārdi:

„Vilņas pilsētas darbaļu deputātu padome un Lietuvas Komunistiskās (bolševiku) partijas Vilņas pilsētas komiteja Vilņas darbaļu vārdā sirsnīgi sveicina un apsveic Latvijas PSR galvaspilsētas darbaļaudis sakarā ar Rīgas 750. gadu jubileju.

Izsakot visu Padomju Lietuvas galvaspilsētas Vilņas darbaļu iūtas, no visas sirds novēlam jums vairot savus panākumus socialistiskajā celtniecībā mūsu Dzimtenes — Padomju Socialistiskā Republikā Savienības — vispasaules miera balsta varenības tālākai nostiprināšanai.

Lai dzīvo nesatricināmā staliniskā tautu draudzība!

Lai dzīvo mūsu labākais draugs un skolotājs lielais Stalins!”

Ar vētrinām ovacijām svinīgās sēdes dalībnieki uzņem suminājumu par godu tautu lielajam vadonim biedram J. V. Stalinam.

Igaunu tautas apsveikumu Latvijas PSR galvaspilsētas Rīgas darbaļaudim nolasa Tallinas pilsētas padomes izpildkomitejas priekšsēdētājs

b. A. Hendriksons. Apsveikumā teikts:

„Igaunijas PSR Augstākās Padomes Prezidijs. Igaunijas PSR Ministru Padome un Igaunijas K(b)P CK Padomju Igaunijas darbaļu vārdā sirsnīgi apsveic Latvijas PSR galvaspilsētas Rīgas darbaļaudis Rīgas 750. gadadienā. Rīga ir tuva un dārga katra padomju cilvēka sirdij.

Padomju varas laikā Rīga kļuvusi par lielu mūsu zemes rūpniecības un kultūras centru. Padomju Latvijas galvaspilsētas attīstība uzskatāmi rāda leniniski-staliniskās nacionālās politikas lieliskos augļus.

Novēlam brālīgajai latviešu tautai jaunus panākumus socialistiskās rūpniecības, lauksaimniecības un kultūras tālākajā attīstībā. Visu tautu cīņā par miera nostiprināšanu visā pasaulē, cīņā par komunisma triumfu mūsu lielajā padomju zemē!”

Brālīgo padomju republiku galvaspilsētu delegācijas pārniedz velts Latvijas PSR galvaspilsētā Rīgai.

Svinīgajā sēdē ieradās pilsētas rūpniecības un transporta uzņēmumu pārstāvju delegācija. Klātesošo sirsnīgi apsveikts, tribīnē uzņā Rīgas izcilais stachanovietis — PSRS Upju flotes ministrijas Rīgas mašīnbūves rūpniecības brigadieris, Stalina premijas laureāts b. H. Greidiņš.

— Rīgas vēsturē, — viņš saka, — izcila loma bija Rīgas proletariātam, kurš daudzus gadus desmitus izcīnīja varonīgu revolucionāru cīņu zem bolševiku partijas karoga. Ar pamatotu lepnumu mēs šodien varam teikt, ka Rīgas strādnieki šīs cīņas ilgajos gados saglabājuši, nostiprinājuši un pārvērtījuši slavenās revolucionārās tradīcijas, kuras savā laikā augstu novērtēja darbaļu ģeniālais vadonis Vladimirs Iljičs Lenins.

Biedrs Greidiņš runā par milzīgo brālīgo palīdzību, ko visas padomju tautas un vispirms varonīgā krievu tauta sniegusi Latvijas galvaspilsētas atjaunošanā. Pēc lielā Stalina rīkojuma uz Rīgu no visām mūsu zemes malām kā dzīvojoša straume nāk mašīnas un izejvielas pilsētas rūpniecībai. Mūsu zemes labākie novatori — bb. Bortkevičs, Čutkīhs, Levčenko un Muchanovs. Korabelnikova un citi — dalās ar rīdziniekiem savā pieredzē. Pilsētas uzņēmumos izvērsusies varena stachanoviešu kustība. Padomju Rīgā tāpat kā visā padomju zemē strādnieka darbs kļuvis par goda, slavas, drosmes un varonības lietu. Šis darbs pauž Rīgas strādnieku šķiras nelokāmo apņēmību diendienā stiprināt mūsu lielās Dzimtenes — vispasaules miera balsta varenību.

— Šodien, — saka b. Greidiņš, — mēs apliecinām viskvēlāko mīlestību un pateicību bolševiku partijai un lielajam Stalinam. Mēs apsolām partijai, valdībai un biedram Stalinam, ka mūsu rokas nekad nepagurs strādāt mūsu Rīgai. Padomju Latvijas, mūsu lielās Dzimtenes — Padomju Savienības labā, komunisma labā!

Svinīgās sēdes dalībnieki ar ilgstošiem aplausiem atbild izcilā stachanovieša izjustajiem vārdiem.

Padomju Latvijas kolchoznieku un kolchozniešu uzdevumā Rīgas darbaļaudis apsveic Rēzeknes rajona kolchoza „Cīņa” priekšsēdētājs b. D. Čudars. Viņš saka:

— Rīgas strādnieku šķira revolucionārajā cīņā vienmēr vadīja Latvijas lauku darbaļaudis. Latviešu zemnieki mācījās no Rīgas proletariāta cīņties un uzvarēt. Šodien mēs mācāmies no lieliskajiem ražošanas pirmrindniekiem — Rīgas stachanoviešiem un stachanovietēm vēltīt visu savu darbu komunisma celtniecībai.

Latviešu zemnieki, saka b. Čudars, pateicoties padomju varai, kļuvuši par īstiem zemes saimniekiem. Republikas lauksaimniecībā notikušas dziļas pārmaiņas. Latvijas lauki stingri nostājušies uz socialistiskās attīstības ceļu. Bolševiku partijas vadībā Padomju Latvijas zemnieki ceļ jaunu, kolchozu dzīvi. Šīs dzīves celtniecībā viņiem diendienā daudz palīdz Rīgas darbaļaudis. Pilsētas un lauku intereses padomju zemē ir vienotas. Katra rīdzinieku darba uzvara priecīgi atbalsojas

Latvijas kolchoznieku sirdīs, veicinot jaunus sasniegumus viņu darbā.

— Lai mūžam zied un kļūst skaistāka Padomju Latvijas galvaspilsēta — socialistiskā Rīga! — izsaucas b. Čudars, klātesošajiem vētrināti aplaudējot. — Lai diendienā nostiprinās sakari starp komunisma cēlājiem — pilsētu un lauku darbaļaudīm!

Uz skatuves uzņā jaunie rīdzinieki — pilsētas pionieru delegācija. Zāli pārslē vērtrains ovācijas. Jaunie lēnīnieši apsveic Rīgas darbaļaudis slavenajā jubilejā.

Tribīnē uzņā Latvijas PSR Zinātņu akadēmijas prezidents prof. J. Peive. Viņš nodod svinīgās sēdes dalībniekiem sveicenu no Latvijas galvaspilsētas inteligences.

— Rīgas 750. gadu jubilejā, — saka b. Peive, — latviešu tauta apliecina savu visdziļāko pateicību komunistiskajai partijai un tautu lielajam vadonim biedram J. V. Stalinam, kuri nodrošinājuši visu Latvijas PSR tautas saimniecības nozaru uzplaukumu, latviešu tautas zinātnes un kultūras uzplaukumu.

Mums sevišķs prieks par to, ka socialistiskā Rīga tagad pārvērtusies par lielu Padomju Savienības kultūras centru. Te Padomju Latvijas darbaļaudīm daudz palīdzējušas brālīgās padomju tautas un vispirms lielā krievu tauta.

Kamēr buržuaziskie zinātnieki, kas pārdevuši imperialistiem, meklē arvien jaunus līdzekļus cilvēku masveida iznīcināšanai, mūsu padomju zinātne kalpo mieram, mūsu socialistiskās Dzimtenes tālākajam uzplaukumam, komunisma celtniecībai. Nav nekā augstāka, cēlāka un godājamāka par šo uzdevumu!

Rīgas intelligēncē, saka b. Peive, arī turpmāk vēltīs visus spēkus, lai nesavtīgi kalpotu tautai.

Baltijas kara apgabalā karavīru vārdā apsveikumu nodod ģenerālmajors Ciganovs. Viņš runā par Padomju Armijas vēsturisko lomu Latvijas un tās galvaspilsētas — Rīgas atbrīvošanā no vācu fašistiskajiem okupantiem.

— Lielā Tēvijas kara gados, — saka b. Ciganovs, — latviešu tauta plecu pie pleca ar visām Padomju Savienības tautām cēlās, lai aizstāvētu savu socialistisko Dzimteni. Latvijas labākie dēli un meitas stāvēja Padomju Armijas latviešu pulku un partizānu vienību rindās, cieņīgi turpināja un vairāja latviešu strēlnieku slavenās kaujas tradīcijas. 1944. gada 13. oktobrī Padomju Armija, kuras rindās cīnījās latviešu gvardi, atbrīvoja Padomju Latvijas galvaspilsētu — Rīgu. Tagad mūsu mīļotās Dzimtenes pilsētu varenajā saimē daļā Rīga zied un kļūst arvien skaistāka. Rīdzinieki tāpat kā visi Padomju Latvijas darbaļaudis var mierīgi un droši strādāt mūsu Dzimtenes labā. Mūsu slavenā Padomju Armija un Jūras Kara Flote modri sarga mieru un socialistiskās Dzimtenes drošību!

Biedra Ciganova suminājumu par godu mīļotajam tautu vadonim biedram Stalinam klātesošie uzņem vētrināmi, ilgstošiem aplausiem.

Biedrs Apinis ziņo par saņemtajiem apsveikumiem sakarā ar Rīgas 750. gadadienu.

Ir priekšlikums nosūtīt apsveikumu darbaļu ģeniālajam vadonim, skolotājam un draugam, visas pasaules miera karognesējam biedram J. V. Stalinam. Zāli pārslē vētrinānas ovācijas. Svinīgās sēdes dalībnieki lielā pacilātībā pieņem apsveikuma tekstu. Visi piecēlas. Atskan saucieni latviešu un krievu valodās: „Lai dzīvo biedrs Stalins!” „Lielajam Stalinam — slava!”. Teatra zālē vairākas minūtes ilgst saujsmas pilna demonstrācija, kurā rīdzinieki apliecina savu mīlestību un uzticību Padomju valdībai, bolševiku partijai, padomju Dzimtenei un lielajam komunisma cēlājam — biedram Stalinam.

Rīgas 750. gadadienai vēltito svinīgo sēdi pasludina par slēgtu.

Pēc sēdes Valsts operas un baleta teātrī notika jubilejas koncerts.

2. Ventas krasta „Jubilejas plakata” meta reprodukcija. Mets eksponēts Lielās Oktobra socialistiskās revolūcijas 34. gadadienai veltītajā tēlotājas mākslas izstādē.

Mieru mūsu pilsētām un ciemiem!

27. novembrī mūsu Dzimtenes galvaspilsētā Maskavā sanāc III Vissavienības miera piekritēju konference. No visām padomju zemes malām uz šo sanāksmi dodas lielās socialistiskās zemes pilsoņu vienprātīgi izvēlētie pārstāvji. Viņu pulkā ir arī latviešu tautas delegāti — grupa mūsu republikas pilsētā.

Labas gribas cilvēki visā plašajā pasaulē arvien vairāk pārliecinās, ka miera lietas uzvara ir galvenais priekšnoteikums demokrātijas un socialisma spēku uzvarai visā frontē. Tieši tāpēc miera aizstāvju kustība arī kļuvusi par visu laiku un laikmetu pašu plašāko, pašu masveidīgāko kustību, kas aptver mūsu planētu vienotā miera sargu nemetnē. Dziļā uzticībā un palāvībā progresīvā cilvēces skati arvien pievērsti Maskavai — miera, demokrātijas un socialisma augsto spēku citadelei. Arī šīs dienas pasaule uzmanīgi ieklausās, ko teiks, kādus jaunus uzdevumus cīņā par mieru šīs grandiozās cīņas priekšpulkam — padomju tautai izvirzīs III Vissavienības miera piekritēju konference.

„Miers tiks saglabāts un nostiprināts, ja miera saglabāšanu tautas pārņems savās rokās un aizstāvēs to līdz galam”, — teica miera cīņas ģeniālais stratēģ biedrs Stalins.

Pati dzīve tikstoši apliecinājusi un apliecina, ka pasaules tautas pareizi sapratušas gudro stalinisko norādījumu. Tās padarījušas to par savas praktiskās darbības pamatu sējtājā cīņā par mieru. Pasaules tautas, to labākā, progresīvākā daļa stājušās aktīvu miera sargu postenī.

Aizvien plašumā un dziļumā iet diēnā miera piekritēju kustība. Pieaug miera aizstāvju rindas un jaunās aizvien iedarbīgākās praktiskās formās izpausies viņu rīcība. Miljoni un atkal miljoni parakstu zem Vissavienības Miera Padomes Aicinājuma — nostāvēt Miera Pakta starp piecām pasaules lielvalstīm, sapulces, mītiņi un demonstrācijas, kas miera vārdā notiek visās pasaulē malās, miera piekritēju stafetes, kas droši izlauz sev ceļu cauri visiem un visādiem „dzelzs aizkariem”, miera cīņai vēltiti starptautiski festivāli, — tās ir tikai dažas no nepilnīgās šīs cīņas formu un līdzekļu uzskaitījums. Tas apliecina vienu: tautas nelūdz mieru, tās pieprasa mieru un apliecina savu gatavību iet cīņā par to.

Jaunus, konstruktīvus, masu līdzdalību izraisošus priekšlikumus izstrādā starptautisko miera kustību vadošie centri. Atcerēsimies Vissavienības miera piekritēju kongresus, atcerēsimies Miera Padomes sēdes, atcerēsimies iepriekšējās Vissavienības miera piekritēju konferences! Katrs no tiem notikumiem bija jauns stimuls miera piekritēju kustībai, kas to virzīja uz priekšu jaunā, augstākā attīstības pakāpē. Tāda nozīme būs arī III Vissavienības miera piekritēju konferencei.

Bet lai zinātu cik lielu soli varam spert tālāk uz priekšu, jāpārliecinās, kas un kā darīs līdz šim. No III Vissavienības miera piekritēju konferences augstās tribīnes mūsu delegāti ziņos un teiks kādus varoņdarbus cīņā par mieru padomju tautu veikusi aizritējušajā laika posmā.

Lielā pacilātībā un dziļā nozīmības pilnā brīdī uz Maskavu dodas mūsu republikas darba ļaužu pilnvarotie. Nule aizvadīta Lielās Oktobra socialistiskās revolūcijas 34. gadadiena un tieši šodien, konferences priekšvakarā, Padomju Latvijas galvaspilsētas sirmās Rīgas mūžā apritējis 750. gads. Kā tas jau padomju ļaudīm pieklājas arī šīs svētku dienas tika sagaidātas ar spraigu darbu, ar jaunām socialistiskām saistībām, ar cildenām darba uzvarām. Un viena doma, viena nesagraujama pārliecība spāņoja šo uzvaru kaldinātājus: mēs stiprinām mieru. Lielas ir mūsu uzvaras un cildeni mūsu panākumi. Tie vēltiti mieram, tos iedvesmojusi cīņa par mieru un vēlēšanās pielikt arī savu roku miera nostiprināšanā un nosargāšanā. Mūsu apziņā nav šķērsmi jēdzieni „miers” un „komunisms”. Strādādami mieram un cīnīdamies par to, mēs cejam komunismu.

Šīs dienas darba vietās un sabiedriskajās organizācijās notika slavenajai Rīgas jubilejai vēltītas sanāksmes. Mūsu delegāti varēs paziņot Maskavā, ka arī šī svētku diena paliet zem miera cīņas zīmes. Gandrīz visi Rīgas iedzīvotāji jau parakstījušies zem Vissavienības Miera Padomes Aicinājuma par Miera Pakta noslēgšanu. Salīdzinot ar to pašu laiku posmu pagājušajā gadā, Rīgas rūpniecības produkcijas pieaugums par 24%, Padomju Latvijas galvaspilsētas 90 labākie uzņēmumi jau izpildījuši ražošanas gada plānu. Par godu Rīgas nodibināšanas 750. gada svētkiem uzposta un izdalīta mūsu pilsēta, ierindā stājušies jauni tautas saimniecības objekti, gleznotāji devuši aizraujošas gleznas, dzejnieki — daļas vārsmas, komponisti — skanīgas melodijas. Tas viss ir arī rīdzinieku ieguldījums lielajā cīņā par mieru, kuru līdz galīgai uzvarai apņēmies turpināt padomju tautu un viņas vadībā — visa progresīvā cilvēce.

Paslaik Padomju Latvijas darba ļaužu domas un labākie novēlējumi kavējas pie mīļotās Rīgas. Liels ir tās draugu pulks arī citās padomju republikās. Sirmās galvaspilsētas vēsture ir visas latviešu tautas vēsture, tās nākotne — daļa no visas tautas nākotnes. Domājot par Rīgas lielo un skaisto nākotni, mēs vispirms tai, tāpat kā visām pilsētām un visām tautām, vēlam mieru un mierīgu darbu, mieru, kurš ir jācīnā un par kuru cīnās arī mūsu gatvīniece — sirmā Rīga.

M. Goldina muzika

Bet mierīgs ir tavs prāts,
Jo tu par Rīgu modrā sardzē stāvi.
No neskaītamām grībām kopā metināts,
Tavs dzīvais spēks ir varenāks par nāvi.
Tev biedri visās zemēs pretī māj.
Tu zini — viņi frontē bezgalīgā
Ar tevi kopā miera cīņā stāj,
Lai zeltu visas pilsetas un arī tava Rīga!

Top jaunā Rīga

Kādi ir Rīgas celtniecības rekonstrukcijas pamatuzdevumi?

Rīga augusi un veidojusies gadsimtiem ilgi. Tās arhitektūrā un plānojumā spilgti atspoguļojas pilsētas un visas latviešu tautas vēsture. Pats par sevi saprotams, ka pilsēta, kas izaugusi feodalisma un kapitalisma apstākļos, nekādā ziņā neatbilst padomju pilsētu celtniecības prasībām, padomju cilvēku strauji augošajam dzīves līmenim un vajadzībām.

Problemas, kas atrisināmas, Rīgu tālāk izbūvējot un rekonstrējot, saistās ar trim jautājumu pamatkompleksiem.

Pirmkārt, visbiežāk apdzīvotie Rīgas rajoni piesārņoti ar sīkiem rūpniecības uzņēmumiem, kas lielāko tiesu novietoti dzīvojamā kvartālu iekšienē. Šīs sīkās rūpniecības saindē gaisu, piegružo pagalmus, rada lielu troksni utt. Tās lielā mērā sarežģī arī transporta jautājumus, jo sīko rūpniecību pastāvēšana neizbēgami saistīta ar kravas transporta ievadīšanu pilsētas centrā.

Otrkārt, Rīgas ielas ir samērā šauras, īpaši Vecrīgā un Pārdaugavā. Ielu virzieniem bieži ir gadijuma raksturs. Tādēļ ielu tīkls nav piemērots modernas pilsētas intensīvajam dzīves ritumam, nenodrošina pienācīgu satiksmi starp rajoniem, kas izveidojušies pilsētas vēsturiskās attīstības gaitā.

Treškārt, lai arī tas šķan mazliet paradoksāli, taču jāatzīst, ka mūsu «zaļā» Rīga nemaz nav tik zaļa kā mēs to mēdzam domāt un runāt. Skaistie Rīgas apstādījumi, kas tai sagādājuši dārzu un parku pilsētas slavu, koncentrēti ap kanāla joslu un ir tālād vienīgi pilsētas centra krāšņums. Toties daudzi citi rajoni apstādījumu ziņā ir vairāk nekā nabadzīgi. Aplūkojiet, piemēram, milzīgo, cieši apbūvēto teritoriju no Dzirnau ielas virzienā uz Gaīsa tiltu. Apstādījumu te nav itin maz. Bez apstādījumiem atēlātē arī Maskavas rajons un citas bieži apdzīvotas vietas republikas galvaspilsētā.

No šiem jautājumu kompleksiem izriet **trīs pamatuzdevumi** padomju valdības nospraustie galvenie uzdevumi, kas **atrisināmi** Rīgas arhitektiem un celtniekiem. Šo uzdevumu izpildīšanu esam uzsākuši. Daudz paveikts jau šogad, mūsu pilsētas 750. pastāvēšanas gadā.

Ko konkrēti Rīgas arhitekti un celtnieki devuši savai pilsētai tās jubilejas gadā?

Pats svarīgākais, ko šogad esam devuši savai pilsētai, ir tas, ka tīri praktiski uzsāktā Rīgas rekonstrukcijas plāna realizēšana. Rīgas rekonstrukcijas un izbūves lielais plāns no arhitektu darbnīcām un rasejumiem reālī pārvietojas pilsētas ielās un laukumos, sākas konkrēta celtniecība. Tā vēl ir pašā sākumā, paviršam vērotājam vēl grūti saskatīt grandiozos gala rezultātus. Bet darbs ir sācis, izvērties arvien plašāks un intensīvāks, un pēc dažiem gadiem, jau Rīgas seja vēl vairāk iegūs jaunus, daļus, padomju pilsētas vaibstus. Liela loma te ir arī Rīgas iedzīvotāju aktīvajai līdzdalībai savas pilsētas izbūvē. Ar lielu pašalīdzību rīdzinieki nenogurstoši strādā, lai mūsu padomju Rīga augtu arvien bagātāka krāšņāka un varenāka.

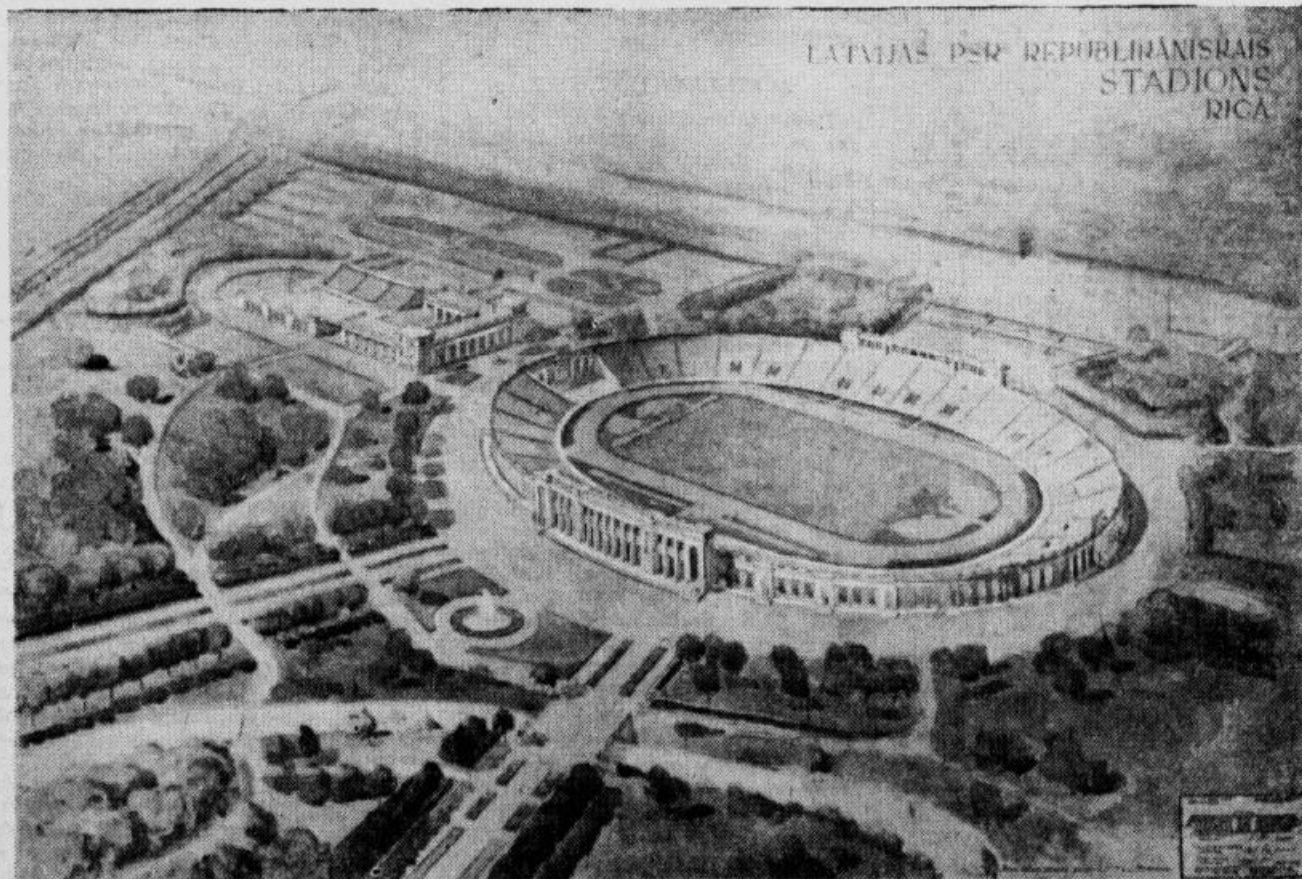
Bet dažus vārdus par to, kas padarīts tieši šogad. Uzceltas vairākas jaunas ēkas, lieli daudzstāvu dzīvojamie nami dažādu rūpniecību strādniekiem, tuvojas noslēgumam Muzikālās komedijas teātra celtniecība. Tieši pilsētas jubilejai veltīti šādi darbi: Lucavas satī sakārtots pierīnēklis krievu karavīriem, kas krituši cīņās pret zviedru karaspēku; nostiprināts un uzpostis Bastejkains, pēc pilsētas seno nocietinājumu rasejumiem atjaunota daļa viena bastiona; izveidota virkne jaunu skveru (te jāuzsver, ka padarīti tikai 1 kārtas darbi) — Gogola ielā, pie jaunās skolas Stalina rajonā, Milgrāvi u. c.; pārveido, iekārtojot laukumus sporta spēlēm un bērnu nodarbināšanai, 1905. gada parku.

Kā veidosies Rīgas izbūve turpmākajos gados?

Pilsētas rekonstrukcijas pirmais pamatuzdevums ir pareizī izvēlēties Rīgas rūpniecību. Daudz kas šai ziņā jau padarīts, turpmākajos gados veiksīm vēl vairāk. Esam sākusi veidot vienotus rūpniecības rajonus, kas satiksmes ziņā ērti savienoti ar pilsētas centru, ostu un dzelzceļa stacijām. Jaunos rūpniecību korpusus ceļam

Mūsu līdzstrādnieks lūdz Rīgas pilsētas galveno arhitektu Nikolaju Rendeli pastāstīt «Literatūras un Mākslas» lasītājiem par republikas galvaspilsētas Rīgas

izbūves perspektīvām, par jaunām celtnēm, satiksmes maģistralēm un labierīcībām, ko rīdzinieki saņems tuvākajos gados. Publicējam šo sarunu.

Jaunā Rīgas sporta stadiona projekts.

saskaņā ar jaunākajiem padomju zinātnes atzinumiem, iekārtojot labu apgaismu, spēcīgu ventilāciju, iekārpojot rūpniecību korpusus apstādījumu joslās. Šī uzdevuma otra puse saistās ar bijušo buržuāzijas kundzības laikus novārtā atstāto strādnieku nomaļu pārveidošanu par labi iekārtotiem, ērtiem un daļiem dzīvokļu kvartāliem, kā tas pienākas socialistiskā pilsētā.

Otrs uzdevums, kura izpilde arī jau uzsākta, ir transporta problēmas atrisināšana. Transporta līnijas Rīgā daļēji ir tā samezģojušās, ka to atšķetināšanai, pareizai izkārtotāšanai nepieciešami, kā saka, glūži ķirurģiski līdzekļi. Tos tad arī pielietojam. Izbūvējam jaunas ielas, paplašinām un iztaisnojam vecās.

Nozīmīgs pasākums Rīgas transporta noregulēšanā ir Pērnavas ielas loka izbūve.

Rīgas centra rajonu, kā zināms, iekļauj dzelzceļa loks, kas Rīgas pasažieru staciju savienoj ar preču staciju un ostu. Rīgas transportu šis loks ieznaudzis istās dzelzs spēlēs. Jautājumu esam nolēmuši atrisināt tā (un lēmumu jau sākam realizēt), ka dzelzceļa loka iekšpusē izveidosim pilsētas transporta loku, kas no Rīgas pasažieru stacijas rajona pa Pērnavas ielu caur pilsētas kapu rajonu, krustojot Miera ielu, izies uz Sērīotes un Dunties ielu. Šis Pērnavas ielas pusloks cieši saistīsies ar Maskavas rajonu un transporta ziņā ievērojami atslēgos pilsētas centru. Pērnavas ielas loka paplašināšana, ielu seguma nostiprināšana un pārbūve uzsākta jau šogad. Lielais loks arhitektoniskā ziņā baidsties uz Kolchoznieku namu, kura izbūve arī sākas jau šoruden. Pērnavas ielas loka turpmāk izvietos augstas, reprezentablas celtnes, kas Rīgas tradicionālajā siluētā, kurā dominē Vecrīgas torni ievilks jaunus, padomju pilsētas vaibstus, arhitektoniski veselā, mākslinieciski interesantā kompleksā sasaistot veco un jauno Rīgu.

Rīgas pilsētas galvenais diametrs ir Lenina iela. Tās arhitektoniskais noslēgums būs Uzvaras laukums Pārdaugavā. Laukuma izbūves I kārtas darbi pabeigti šogad. Nākamgad veiksim otras kārtas būvdarbus. Izbūvēsim pastāvīgas tribīnes parades laukumā. Sāksim celēt sporta pilsētīnu, kuras centrā, apstādījumu iekļauts, paceļies moderns stadions 30.000 skatītājiem, paredzot iespaidu stadionu vajadzības gadījumā paplašināt vēl 20.000 skatītāju uzņemšanai. Plaša maģistrāle savienos Uzvaras laukumu ar pilsētas centru.

Otra reprezentabla, skaisti apbūvēta un ar apstādījumiem greznota maģis-

trāle, kuras izveidošanu jau esam uzsākuši, Uzvaras laukumu savienos ar Valdemāra ielas tiltu. Tādējādi tiks piniģi nodrošināts ērts transports kā uz parades laukumu tā arī uz stadionu.

Te nebūs lieki ieminēties arī par citiem tuvākajos gados veicamajiem, lielākajiem rekonstrukcijas darbiem Pārdaugavā. Vispirms ievērojamaj rekonstrukcijai paredzēts pakļaut Daugavgrīvas ielu, kuras noslēgumā paceļies jaunā gaisa ostas ēka. Tās priekšā izpletīsies skvers kura izbūves pirmā kārtā pabeigta jau šogad. Ap šo skveru projektēts uzcelt gaisa ostas dzīvokļu namu kompleksu, kas kopā ar pašu gaisa ostas ēku veidos kaut ko līdzīgu krāšņam, izskatīgam pilsētas vestibīlam, kas uzņems cilvēkus, kuri Rīgā ieradīsies pa gaisa satiksmes ceļiem. Jau šogad sāks uzpost un izdalīt Dzegužkalnu.

Pamatīgi rekonstrukcijai paklaus pilsētas laukumu iepretim Komjaunatnes krastmalai. Ap laukumu izvietosies administratīvās un iedzīvotāju kultūras vajadzības apkalpojošas celtnes. Lai neradītu transporta sastrēgumus virzienā no Daugavas krasta uz pilsētas centru, ievērojamā paplašinās Lenina ielas sākuma posmu (bijušo Kalku ielu). Te izmantos Maskavas un citu padomju pilsētu pieredzi lielu namu pārvietošanā.

1952. gadā sāksies Daugavas labā krasta apbūve ar lielām modernām ēkām Turpināsim arī pašas krastmalas izbūvi. Nākamgad krastmalas izbūves darbi aptvers posmu no Valdemāra ielas līdz Andrejostai. Šai rajonā veidosies republikaniskais laukums ap kuru paceļies Latvijas PSR Zinātņu akadēmijas un daudzas citas ēkas. Projektē pilsētas laukumu, Zinātņu akadēmijas un Padomju saimniecību ministrijas ēku izbūvēi jau tiek sastādīti.

Ar Lenina ielas kā Rīgas galvenās diametrālās maģistrāles izveidošanu saistās ne vien lielte rekonstrukcijas un izbūves darbi tā sākumā pie Daugavas, bet arī pie Gaīsa tilta un Ropažu ielas sākumā. Šai buržuāziskās Rīgas gados panikušajā nomalē paceļies «VEF» kultūras nams ar sarkojumu zālī 800 skatītājiem, sporta zālēm, ērtām kluba telpām un bibliotēku. Jauno laukumu ieskaus lieli dzīvojamie nami «VEF» strādniekiem. Arī visi šie darbi sāksies jau 1952. gadā. No jaunā laukuma virzienā uz Smerli stiepsies lielu, modernu piecstāvu namu virkne.

Te būs vietā piebilst, ka, tāpat kā citas lielākajās padomju zemes pilsētās, arī Rīgā turpmāk vairs necelsim mazas un savrup atdalītas mājas. Mūsu

celtniecības projektos paredzēti lieli, kompaktās masās izvietoti nami. Tas, pirmkārt, lielā mērā atvieglo celtniecību ļauj maksimāli izmantot mechanizāciju un sagādā ievērojamas ērtības iedzīvotājiem. Vispār jāsaaka, ka iedzīvotāju interese un ērtības mūsu celtniecības projektos vienmēr ienem pašu galveno vietu. Ikvienā jauncelamajā namā spūģi izpaužas staliniskā gādība par cilvēku. Katrā namā paredzēts izbūvēt 2—3 istabu dzīvokļus, ar vannas istabu un plašām un ērtām saimniecības palīgtelpām, sienās iebūvētiem skapiem utt. Katru dzīvokli apgādās ar gāzi un centrālo apkuri.

Kādas ir Rīgas perspektīvas tieši komunālo labierīcību ziņā?

Komunālo labierīcību izveidošana un paplašināšana ir tieši tā nozare, kurā sevišķi stipri izpaužas staliniskā gādība par cilvēku. Un tieši šai jomā jau tuvākajos gados rīdziniekus gaida daudz lielu sasniegumu.

Liels pasākums, kas jāveic tuvākajā laikā, ir Rīgas ūdensvada rekonstrukcija. Šā uzdevuma izpildīšana ievērojamā uzlabos iedzīvotāju apgādī ar ūdeni, īpaši Pārdaugavā.

Vēl jāsaaka, ka lielu vērtību nekā līdz šim pilsētas izbūves plānotāji un vadītāji pievērsis arī individuālajai celtniecībai. Uz šiem rajoniem izbūvēs ērtus ceļus, jauncelamās mājas apgādās ar ūdensvadu.

Kādus jaunus uzdevumus Rīgas celtniekiem uzliek Kolchoznieku nama izbūve?

Kolchoznieku nams, kā zināms, būs pirmā augstbūve Rīgā. Namam būs 15 stāvu, viens no tiem — tehniskais. Celtnes smaile sasniegs 104 metru augstumu. Kolchoznieku nama projektu izstrādājis arhitekts O. Tilmanis. Projekts jau apstiprināts, un šogad sākas būvdarbi. Jaunā Kolchoznieku nama centralajā daļā izbūvēs konferenču zālī 800 dalībniekiem. Šānu korpusos novietos mācību telpas lauksaimniecības darbinieku un kolchoznieku kvalifikācijas celšanai dažādās agrotehnikas un zootehnikas specialitātēs. Te būs moderni iekārtotas un apgādātas auditorijas, kabineti un laboratorijas. Kolchoznieku nama izbūvēs arī plašas izstāžu telpas un bibliotēku. Ēkas augstajā daļā atradīsies plašas kopmītnes, kas būs ērti savienotas ar plašu ēdamzāli. Kolchoznieku apkalpošanai iekārtos pēc jaunākajiem tehnikas atzinumiem izbūvētas virtuves un citas saimniecības telpas.

Kolchoznieku nama funkciju dažādība un daudzveidība, lielais augstums

un izcilā vieta Rīgas arhitektoniskajā siluētā uzstādīs ārkārtīgi lielas prasības projekta autoram. Arhitekts O. Tilmanis spējis dot lielajam prasībām atbilstošu sniegumu. Tagad — vārds celtniekiem. Lieki runāt, ka viņu uzdevums ir ļoti grūts un atbildīgs, jo tāda mēroga celtnes Rīgā vēl nekad nav būvētas. Taču varam nešaubīties, ka ar Maskavas celtnieku brālīgu atbalstu, mācoties no viņu pieredzes vareno augstbūvju celtniecībā, prasmiģi izmantojot mūsu Dzintenes lielisko celtniecības tehniku, Kolchoznieku nams tiks uzcelts paredzētajos termiņos.

Pats par sevi saprotams, ka Kolchoznieku nama izbūvē tiks maksimāli izmantoti vietējie celtniecības un apdare materiāli. Nama iekšējo telpu, īpaši konferenču zāles, izstāžu telpu un vestibīla apdare, un izgreznošanai paredzēts plaši izmantot vitražas, keramiku, sienu gleznojumus un skulptūru.

Nama priekšā izveidos apstādījumu laukumu ar baseiniem un strūklakām. Pamatīgaj pārbūvēi paklaus visu apkārtni. Kolchoznieku nama celtniecība un apkārtnes rekonstrukcija iestēnībā būs sākums un izejas punkts visa Maskavas rajona rekonstrukcijai, ko no panikušās strādnieku nomaļes pārvērtīs par labi iekārtotu, apstādījumiem bagātu Rīgas sastāvdaļu.

Jau minēju Kolchoznieku nama izcilo lomu jaunās, topošās Rīgas arhitektoniskajā siluētā. Šis nams ietilps Rīgas silueta otrā plānā, kura uzdevums, paceļoties pāri Daugavmalas ēku torniem, paust jaunās Rīgas varēnību, tās nemīlīgo plaukšmi. Vieģli saprast, ka viens pats nams, lai cik grandiozs un izskatīgs tas būtu, šādu lielas pilsētas silueta otro plānu izveidot nevar. Tādām namam jāsaucās ar citām, arhitektoniski nosacītā sociālā izvietotām augstbūvēm.

Par Pērnavas ielas loka izbūvi jau aizrādīju, ka uz šī loka turpmāk tiks celtas augstas reprezentablas ēkas. Tās sniegsies no 25 līdz 40 metru, tālād rēķelsies pāri pašiem augstākajiem Rīgas namiem. No arhitektoniskā vīdā dokla būtu izdevīgi, ja Pērnavas ielas loks, kura viens gais it kā būtu iestēģis, Kolchoznieku namu, nosēģtos ar līdzīga mēroga augstbūvi. Šī doma klūs realizējamā pēc Valdemāra-Sērīotes Dunties ielu maģistrāles rekonstrukcijas, īpaši radikāli paplašinot šo maģistrāli Dunties ielas rajonā kur satiksmes cēla šaurums pašlaik stipri kavē pilsētas transportu.

Kā paredzēts izveidot Komunaru laukumu?

Komunaru laukums tiks pārveidots par bagātīgi apstādītu skveru, kura centralajā daļā paceļies J. V. Stalina monuments. Jau ir bijuši izstrādāti vairāki laukuma rekonstrukcijas projekti. Tie sīki jo sīki iztīrāti, taču nev atzītī par pienemamiem. Pašlaik izsludināts jauns laukuma rekonstrukcijas projektu konkurss, kurā noslēģties šā gada beigās. Konkrēti runāt par Komunaru laukuma jauno izveidojumu varēs tikai pēc konkursa materiālu apspriešanas.

Kā turpmāk virzīsies Rīgas Jūrmalas izbūve?

Rīgas Jūrmala, kā zināms, apbūvēta ar nelielām, lielāko tiesu zoka vasarnīcām. Krietna daļa no tām jau stipri nolietotas un drīz vien var kļūt ekspluatācijai nederīgas. Jūrmala turpmāk izbūvējot, vispirms vadīsimes no principa, ka vispirmā kārtā celamas lielas, modernī iekārtotas ēkas, kas ļautu mūsu izcilajai kūrvietai palielināt uzņēmamo viesu skaitu. Jau nākamajā gadā sāksim celt divas lielas sanatorijas.

Svarīgs notikums Rīgas Jūrmalas attīstības vēsturē būs ūdensvada un kanalizācijas sistēmas iekārtošana. Šo elementāro labierīcību Jūrmalā, kā zinām, līdz šim nav. Ūdensvada izbūves projekts Rīgas Jūrmalā jau izstrādāts. Tuvākajā laikā stāsimies pie tā realizēšanas.

Tādi galvenajos virzienos ir tuvākie uzdevumi un darbi, kurus Rīgas izbūvē un rekonstrukcijā veiksīm tuvākajos gados. Te nebija runas par tālu — 10, 15 vai 20 gadu — perspektīvu. Apskatījam vienīgi pašam konkrētus, kā saka, šodienas un rīdienes plānus. Bet arī tie ir lieli un cildeni un visai spilgti raksturo mūsu socialistiskās padomju Rīgas nemīlīgo uzplaukumu un lielisko nākotni.